

Lõppkasutus

Üldine

Lõppkasutusprotseduur on eriprotseduur, mille korral lubatakse kaup vabasse ringlusse tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumääraga kauba erikasutuse tõttu.

Kauba saab suunata lõppkasutusprotseduurile, kui Eesti Tollitariifistikus (ETT) on kaubakoodi juures vastav lõppkasutusele viitav allmärkus või kauba kirjelduses sisaldub viide lõppkasutusele või on tegemist tollitariifistiku (2658/87) I lisa eelsätete II jao erisätetes või määruses (EÜ)150/2003 tollimaksust vabastatud kaubaga.

Lõppkasutuse soodusmeetmed laienevad tollimaksule ning nende meetmete rakendamise eesmärgiks on teatud tööstuse ja kaubanduse arengu soodustamine. Lõppkasutuse soodustus ei laiene käibemaksule, samuti aktsiisi- ega dumpinguvastastele maksudele.

Luba

Lõppkasutusprotseduurile suunamiseks on nõutav tolli luba. Luba on soodne otsus (LTS art 22 ja 5 (39)). Loa kehtivusaeg ei või ületada 5 aastat (DA art 173).

Luba saab taotleda liidu tolliterritooriumil asutatud isik, kui on tagatud toimingute nõuetekohane läbiviimine ja kui on esitatud tagatis (LTS art 211(3), art 90). Erandina ja põhjendatud erandjuhtudel võib toll anda lõppkasutuse loa ka väljaspool EL-i tolliterritooriumi asutatud isikule (DA art 161).

Taotleja kohustub loa saamisel:

- kasutama kaupa tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamise tingimuseks olnud otstarbel;
- andma eelnimetatud kohustuse üle mõnele teisele isikule tolliasutuse kehtestatud tingimustel.

Tingimused, mille korral on lubatud lõppkasutusprotseduuri kasutamine, esitatakse loas.

Kui lõppkasutuse eesmärgi saavutamiseks kavatsetakse teha toiminguid mitmes liikmesriigis, tuleb taotleda mitut liikmesriiki hõlmavat **ühtset luba**.

Luba saab taotleda e-MTAs, valides Toll < Tolliotaused (CDS)

Loa menetlusaeg on 30 päeva (DA art 171 (1)). Kui on taotletud ühtset luba on menetlusaeg 60 päeva (RA art 260).

Luba väljastatakse, kui on tagatud toimingute nõuetekohane läbiviimine ja on esitatud tagatis ning kui toll saab teostada tollijärelevalvet, ilma et oleks vaja rakendada asjaomaste majanduslike vajadustega võrreldes ebaproportsionaalseid haldusmeetmeid.

Loa taotlemine lihtsustatud korras tollideklaratsioonil

Lõppkasutuse luba on võimalik taotleda lihtsustatud korras tollideklaratsiooni esitamisega (DA art 163) järgmistel tingimustel:

- taotleja kasutab kogu kauba ettenähtud eesmärgil (st kaupa ei anta üle teisele kasutajale)
- toll saab teostada järelevalvet, ilma et oleks vaja rakendada ebaproportsionaalseid haldusmeetmeid (näiteks: kaup on kergesti identifitseeritav valmistootes)

- esitatud on tagatis;
- tolli nõudmisel tuleb esitada protseduuri kokkuvõte.

Lihtsustatud loa taotlemisel tollideklaratsiooni alusel peab tollideklaratsioonil deklarandiks olema importija, kuna ta on ühtlasi loa taotleja. Kaudne esindus sel juhul ei ole lubatud.

Lihtsustatud korras ei saa lõppkasutuse luba taotleda järgmistel juhtudel (DA 163 (2)):

- lihtsustatud tollideklaratsiooniga;
- keskse tollivormistuse kasutamisel;
- deklarandi arvestuskande kasutamisel;
- kui taotletakse lõppkasutuse ühtset luba (luba, mis hõlmab rohkem kui üht liikmesriiki);
- kui taotletakse ekvivalentkauba kasutamist;
- kui taotletakse tagasiulatuvat luba.

Tagasiulatuva mõjuga luba

Tagasiulatuva jõustumisega luba võib taotleda 3 aasta jooksul algse loa kehtivuse lõppemisest alates (LTS art 211 (2)). Toll annab tagasiulatuva mõjuga loa, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- on tõestatud majandusliku vajaduse olemasolu;
- taotlus ei ole seotud pettusekatsega;
- taotleja on tõestanud raamatupidamisdokumentide või arvestuskannete põhjal, et kõik protseduuri nõuded on täidetud, kaupa saab identifitseerida, arvestuse põhjal on võimalik protseduuri kontrollida;
- kõiki vajalikke formaalsusi on võimalik täita, sealhulgas vajaduse korral asjaomaseid tollideklaratsioone kehtetuks tunnistada.

Tagasiulatuvat luba ei anta, kui taotluse vastuvõtmise kuupäevast kolme aasta jooksul on eelnevalt sama protseduuri jaoks antud tagasiulatuva jõustumisega luba (LTS art 211 (2) e).

Ekvivalentkauba kasutamise luba

Ekvivalentkaup on liidu kaup, mida võib tolli loal kasutada eriprotseduurile suunatud kauba asemel (LTS art 223). Ekvivalentkaubal on sama kaheksakohaline kombineeritud nomenklatuuri kood, sama kaubanduslik kvaliteet ja samad tehnilised omadused kui kaubal, mida see asendab. Ekvivalentkauba kasutamist saab taotleda vaid siis, kui lõppkasutuseks on saadud eelnevalt taotletud luba. Lihtsustatud korras tollideklaratsiooni esitamisega taotletud loa alusel ei saa ekvivalentkauba kasutamiseks luba taotleda. Ekvivalentkauba kasutamise suhtes ei kohaldata kauba eriprotseduurile suunamise formaalsusi (RA art 268).

Tagatis

Lõppkasutuse loa taotlemisel tuleb esitada tagatis kooskõlas LTS artikliga 89.

Protseduurile suunamine

Lõppkasutusprotseduurile suunamiseks esitatakse kauba kohta tollideklaratsioon tollideklaratsioonide töötlemise süsteemis Impulss. Tollideklaratsioonil tuleb kasutada protseduuri koodi 44. Lõppkasutusprotseduurile suunatud kaup jääb järelevalve alla.

Loaomanik tollideklaratsiooni esitamisel

Kauba suunamisel lõppkasutusprotseduurile peab tolliprotseduuri pidajaks (LTS art 5 p 35) ja deklarandiks (LTS art 5 p 15) olema loaomanik kuna lõppkasutuse protseduuri tingimuste

täitmise eest vastutab loaomanik (LTS art 170 (1) teine lõik).

Arvestus

Lõppkasutusprotseduuri loa omanik peab pidama arvestust tolli poolt heakskiidetud vormis, mis võimaldab tollil protseduuri kontrollida. Arvestus peab sisaldama järgmist (DA art 178):

- viide lõppkasutuse loale;
- tollideklaratsiooni viitenumber, millega kaup suunatakse lõppkasutusprotseduurile, ja kui protseduur on lõpetatud kooskõlas LTS art 215 lõikega 1 ja art 254, siis teave selle kohta, kuidas protseduur lõpetati;
- andmed, mille abil on võimalik üheselt identifitseerida tollideklaratsioonidest erinevaid tollidokumente, mis tahes muid kauba eriprotseduurile suunamisega seotud dokumente ja kõiki muid vastava protseduuri lõpetamisega seotud dokumente;
- pakkeüksuste markeering, tunnusnumbrid, arv ja liik, kauba kogus ja tavaline kaubanduslik või tehniline kirjeldus ning vajaduse korral kauba identifitseerimiseks vajalik konteineri identifitseerimistunnus;
- kauba asukoht ja teave selle liikumise kohta;
- andmed lõppkasutuse kohta;
- tulemimäär (LTS art 254 (5), 255) või vajaduse korral selle arvutamise viis;
- andmed, mille alusel on tollil võimalik teostada järelevalvet ja kontrollida ekvivalentkauba kasutamist;
- vajaduse korral andmed õiguste ja kohustuste üleandmise (TORO) kohta kooskõlas LTS art 218;
- kui arvestuse pidamine ei ole tollialase keskse raamatupidamise osa, siis viide kõnealusele tollialasele kesksele raamatupidamisele;
- erijuhtudel tolli poolt põhjendatult nõutud lisateave.

Tulemimäär

Kui nõutakse tulemimäära, kohaldatakse lõppkasutusprotseduuri suhtes LTS art 255.

Tolliprotseduuri kokkuvõte

Loa omanik peab esitama tolliprotseduuri kokkuvõtte järelevalve tolliasutusele 30 päeva jooksul pärast tolliprotseduuri lõpetamise tähtaja möödumist (DA art 175).

Tolliprotseduuri kokkuvõtte peab sisaldama DA lisas 71-06 loetletud üksikasju, välja arvatud juhul, kui järelevalve tolliasutus on määranud teisiti:

- loa andmed;
- kaubakood;
- kauba suhtes kohaldatavate imporditollimaksude määr ja vajaduse korral nende tolliväärtus;
- tollideklaratsioonide andmed;
- töödeldud toodete või protseduurile suunatud kauba liik ja kogus ning järgmise tollideklaratsiooni andmed või mis tahes muud protseduuri lõpetamisega seotud dokumendid (hävitamise akt, TORO vorm vms);

- töödeldud toodete kaubakood ja väärtus, kui protseduuri lõpetamisel kasutatakse väärtusmeetodit;
- tulemimäär;
- tasumisele kuuluv imporditollimaksu summa.
- tolliprotseduuri lõpetamise ajavahemikud.

Järelevalve lõppemine

Järelevalve lõpeb järgmistel juhtudel (LTS art 254):

- kui kaupa on kasutatud tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamise tingimuseks olnud otstarbel; Kui kaup on kõlblik korduvaks kasutamiseks, jätkub tollijärelevalve kahe aasta jooksul pärast kauba esimese kasutamise kuupäeva maksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamiseks sätestatud eesmärgil
- kui kaup viiakse liidu tolliterritooriumilt välja (LTS art 269 (3), RA art 267 (3), (5)), hävitatakse või loovutatakse riigile;
- kui kaupa on kasutatud muul kui tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamise tingimuseks olnud otstarbel ja selle suhtes kohaldatud imporditollimaks on tasutud.

Kui lõppkasutusprotseduur lõpetatakse kauba väljaveoga EL-ist, saab tollijärelevalve lõpetada siis, kui ekspordideklaratsioonil on kauba väljumise märged.

Ekvivalentkaubaga asendatud kaup ei kuulu enam lõppkasutuse tollijärelevalve alla (RA art 268) kui:

- ekvivalentkaupa on kasutatud tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamise tingimuseks olnud otstarbel;
- ekvivalentkaup eksporditakse, hävitatakse või loovutatakse riigile;
- ekvivalentkaupa on kasutatud muul kui tollimaksuvabastuse või vähendatud tollimaksumäära kohaldamise tingimuseks olnud otstarbel ja selle suhtes kohaldatud imporditollimaks on tasutud.

Jäätmed ja jäägid

Ettenähtud lõppkasutuse kohasest kauba tootmisest ja töötlemisest tekkivaid jäätmeid ja jääke (DA art 1 p 41: jäätmed ja jäägid – töötlemise tulemusena saadud kaubad või tooted, millel puudub majanduslik väärtus või see on väike ja mida ei saa kasutada ilma lisatöötluseta) ning loomulikke kadu käsitatakse ettenähtud lõppkasutusele vastava kaubana (LTS art 254 (6)).

Hävitamine

Kui lõppkasutusprotseduurile suunatud ja järelevalve all olevat kaupa soovitakse hävitada, tuleb enne hävitamise läbiviimist teavitada järelevalve tolliasutust kauba hävitamise vajadusest. Selleks tuleb esitada loa muudatustaotlus. Järelevalve tolliasutus sätestab hävitamise tingimused lõppkasutuse loas. Kui lõppkasutuse luba on antud lihtsustatud korras (tollideklaratsiooni alusel (DA art 163)), siis teavitatakse järelevalve tolliasutust lõppkasutusprotseduurile suunatud ja järelevalve all oleva kauba hävitamise vajadusest ning esitatakse selleks lihtkirjalik taotlus. Järelevalve tolliasutus sätestab hävitamise tingimused.

Hävitamise taotlemiseks peab esitama järgmised andmed:

- taotleja nimi, isikukood või EORI number ja aadress;

- kauba nimetus;
- kaubakood;
- kauba asukoht;
- tollideklaratsiooni number ja kuupäev;
- kauba hävitamise põhjendus;
- kauba omaniku nimi, isiku- või registrikood ja aadress;
- hävitamise teostaja nimi, registrikood, aadress;
- hävitamise meetod;
- hävitamise soovitatav aeg ja koht;
- hävitamise tagajärjel tekkinud jäätmete kirjeldus, kogus, väärtus.

Kauba hävitamise läbiviimise tõendina esitatakse akt kauba hävitamise kohta.

Akt kauba hävitamise kohta peab sisaldama hävitatava kauba nimetust, kaubakoodi, kogust, hävitamise meetodit, hävitamise tulemusena tekkinud jääkide ja jäätmete kirjeldust, kogust ja väärtust.

Lõppkasutusprotseduurile suunatud kauba hävitamisest tekkivad jäätmed ja jäägid loetakse tolliladustamise protseduurile suunatud kaubaks (LTS art 254 (7)). Hävitamisest tekkinud jäätmete ja jääkide tolliladustamise protseduurile suunamiseks ei ole vaja esitada tollideklaratsiooni ega omada tollilaopidamise luba, vaid jäätmed ja jäägid kantakse arvestusse liiduvälise kaubana (LTS art 154 c) tolliladustamisel olevateks. Ladustamisel ei ole tähtaega (LTS art 238 (1)). Jäätmed ja jäägid võib reeksportida või suunata vabasse ringlusse lubamiseks koos importimisel tasumisele kuuluvate maksude maksmisega (LTS art 85).

Lõppkasutuskauba liikumine

Lõppkasutusprotseduurile suunatud kaubad võivad liikuda liidu tolliterritooriumil eri paikade vahel ilma tolliformaalsusteta, kui peetakse arvestust kauba asukoha ja liikumise kohta (LTS art 219, DA 179 (1), RA art 267).

Lõppkasutuse loas peavad sisalduma aadressid, kus toimub lõppkasutuskauba kasutamine. Mitut liikmesriiki hõlmav ühtne luba on vajalik, kui lõppkasutuse eesmärgi saavutamiseks toimuvad tegevused mitmes liikmesriigis.

Kui kaup veetakse lõppkasutusprotseduuri raames väljumise tolliasutusse (RA art 267 (3)), siis kohaldatakse kauba suhtes sätteid, mida oleks kohaldatud ekspordiprotseduurile suunamise korral, kuid kaup jääb lõppkasutusprotseduurile, kuni see on liidu tolliterritooriumilt välja viidud.

Õiguste ja kohustuste üleandmine (TORO)

Kui lõppkasutuseesmärgil vabasse ringlusse lubatud tollijärelevalve all oleva kauba suhtes soovitakse üle anda õigused ja kohustused teisele isikule, tuleb tollilt taotleda õiguste ja kohustuste üleandmist (TORO – *Transfer of rights and obligations*).

Õiguste ja kohustuste üleminek võib olla täielik või osaline (LTS art 218). Üle saab anda kauba kasutamist puudutavaid kohustusi, mitte lõppkasutuse loa omanikku puudutavaid õigusi ja kohustusi (AEO staatust, vähendatud tagatise kasutamise õigus jms).

Ülevõtja peab õiguste ja kohustuste ülevõtmiseks taotlema tollilt TORO luba, kui

lõppkasutusprotseduurile suunatud kauba õigused ja kohustused võetakse üle täielikult.

Õiguste ja kohustuste üleandmine võib toimuda järgmiselt:

a) lõppkasutuse loa omanik (kelle lõppkasutuse loas on sätestatud õiguste ja kohustuste üleandmise tingimused, s.t TORO luba) annab osaliselt õigused ja kohustused üle ülevõtjale, kes ei oma TORO luba.

Ülevõtjal puudub TORO luba, mistõttu üleandjal (kes on lõppkasutuse loa omanik ja protseduuripidaja) on kohustus esitada protseduuri kokkuvõte. Ülevõtja peab esitama üleandjale kauba kasutamise seotud äritegevust puudutavat informatsiooni.

b) lõppkasutuse loa omanik (kelle lõppkasutuse loas on sätestatud õiguste ja kohustuste üleandmise tingimused, s.t TORO luba) annab üle õigused ja kohustused ülevõtjale, kes omab TORO luba. Seega võib toimuda täielik õiguste ja kohustuste üleandmine ja ülevõtjast saab protseduuripidaja.

Sellisel juhul üleandja lõpetab lõppkasutusprotseduuri järelevalve protseduuri kokkuvõttega, milles märgib TORO toimumise aja. Ülevõtja esitab oma järelevalve tolliasutusele tolliprotseduuri kokkuvõtte, milles esitab andmed kauba lõppkasutamise kohta või järgnenud TORO kohta.

Üleandjal tuleb taotlus õiguste ja kohustuste üleandmiseks esitada lõppkasutuse loa alusel määratud järelevalve tolliasutusele loa muutmise taotlusena.

Ülevõtja, kes võtab üle täielikult kõik õigused ja kohustused lõppkasutusprotseduuril oleva kauba osas, esitab taotluse TORO loa saamiseks oma asukohajärgsele tolliasutusele.

TORO loa taotluses peavad olema märgitud järgmised andmed:

- millised õigused ja kohustused üle antakse
- üleandja ja ülevõtja EORI number nimi ja aadress
- info, kas ülevõtja omab TORO luba või mitte
- lõppkasutuse loa number
- kauba kirjeldus ja pakendite arv
- kaupade arv ja identifitseerimistähised
- kaubakood
- kauba bruto- ja netokaal
- lõppkasutusprotseduurile suunamise tollideklaratsiooni number
- vajadusel lisamõõtühik
- järelevalve tolliasutused
- protseduuri lõpetamise kuupäev
- info tagatise kohta
- ülevõtja
- vajadusel lisainfo

RA art 266 alusel otsustab toll, kas LTS art 218 osutatud õiguste ja kohustuste üleminek võib toimuda.

Kui õigused või kohustused antakse üle teise liikmesriigi isikule, siis lõppkasutuse loa

täiendamisel on tegemist mitut liikmesriiki hõlmava muudatusega, mistõttu luba on muutunud ühtseks loaks. Sellisel juhul on vajalik ühtse loaga analoogne konsulteerimine teise liikmesriigi tolliga, et tagada ülevõtja poolt lõppkasutuse tingimuste täitmine ja tollijärelevalve jätkumine.

Üleandja ja ülevõtja peavad kauba õiguste ja kohustuste üleandmisel kasutama TORO vormi ja märkima oma arvestuses üleandmise kuupäeva ja kellaaja.

Kui kauba suhtes antakse õigused ja kohustused täielikult üle, siis üleandja märgib oma arvestusse TORO vormi alusel kaupade üleandmise kuupäeva ja kellaaja. TORO vorm tuleb säilitada ja esitada protseduuri lõpetamise kokkuvõtte lisana.

Kui toimub osaline õiguste ja kohustuste üleandmine, siis ülevõtja peab edastama üleandjale info protseduuri lõpetamise kohta arvestades üleandja kohustusega esitada protseduuri kokkuvõtte 30 päeva jooksul peale protseduuri lõpetamise tähtaega.

Lisaks:

- EL tolliseadustik (EL) 952/2013 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R0952-20190515&qid=1564563518524&from=ET> (LTS) art 210-235 (üldsätted: loa andmine, arvestus, eriprotseduuride lõpetamine, õiguste ja kohustuste üleminek, kauba liikumine, ekvivalentkaup), art 254
- (EL) 2015/2446 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015R2446-20210315&qid=1636718996685&from=EN> (DA) art 161-183 (üldsätted); art 239 (loaomaniku kohustus kasutada kaupa eesmärgil)
- (EL) 2015/2447 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015R2447-20210315&qid=1636719103600&from=en> (RA) art 238-271 (üldsätted)
- Eriprotseduuride juhised https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en
- TORO vorm <https://www.emta.ee/media/1543/download>
- Tollisüsteemide kasutajale <https://www.emta.ee/ariklient/toll-kaubavahetus/tolliinfosusteemid/tolliinfosusteemide-kasutajatele>